

Олександр ШУГАЙ

ЯК ІВАН БАГРЯНИЙ ОПІКУВАВСЯ... ОРВЕЛЛОМ

70 років тому вперше було видано книгу «Колгосп тварин» українською мовою

Добру справу зробило «Видавництво Жупанського», подарувавши українським любителям красного письменства казкову повість «Колгосп тварин». Автор – Джордж Орвелл, один з найвідоміших письменників у світі. З англійської сатиричний твір-памфлет переклав Юрій Шевчук. Видано в Києві 2015 року в серії «Майстри світової прози».

Хоч із якого боку візьми, тут, як кажуть, усе на своєму місці, все відповідає сучасним поліграфічним вимогам. Насамперед приваблива обкладинка (з гумористичним малюнком та титулі й зі світлиною та біографією автора на звороті). Приємний, дуже зручний для очей, кремований папір. Крім того, підібрано гарний, читабельний шрифт, що теж має неабияке значення. Добірна, соковита мова перекладу. Здається, враховано кожен дрібничку. Зрештою, саме так і повинно бути.

Книжка, як на звичайні стандарти, тоненька, невелика за обсягом: у ній усього-на-всього 118 сторінок. Це, либонь, із тих рідкісних видань, як, наприклад, «Страждання молодого Вертера» Йоганна-Вольфганга Гете. Знаємо, що той «кишенковий» роман навіть такий унікальний читач, як Наполеон Бонапарт, возив із собою у військовому ранці.

На відміну від любовних переживань та пригод, у книжці Дж. Орвелла йдеться про так зване тоталітарне суспільство, яке нинішньому наймолодшому поколінню українців, на щастя, зовсім не відоме; йдеться, зокрема, про колгоспне «життя-буття», і книжка читається на одному подиху. Такою вже магією, чарами творчої уяви та фантазії (водночас не відриваючись далеко від земних реалій та конкретики) володіють майстри слова.

По-справжньому вражає те, як треба бути не тільки талановитим, але й стійким, прозірливим автором, не піддаватися на будь-які облудні спокуси чи, навпаки, гіркі випробування «незручного суспільного моменту» (сказати б, не продаватися і не згинатися, бути вірним самому собі, власним переко-нанням, уподобанням, здоровому, природному глузду). Адж

цей твір з нищівною критикою ідеї більшовицького «раю» в подобі політики «вождя народів» Сталіна було написано й видано тоді, коли Сталін – разом з коаліцією відомих лідерів інших країн – отримав, здавалося б, заслужену й переконливу в Другій світовій війні перемогу над Гітлером з його націонал-соціалізмом, а по суті людина-ненависницьким нацизмом і фашизмом.

Згадаймо Івана Багряного:

«Породження європейського світу – дух, що водив рукою автора «Майн кампф», і таке ж породження європейського світу – дух, що водив рукою авторів «Комуністичного маніфесту», мають тяжку родинну драму: один з них лежить мертвий. Та ще більшу драму переживає цілий світ через них обох. Це ж вони створили епоху і вивершили її тим, що ми маємо нині, – спричинили той хаос і страшне ідейно-політичне мряковиння, в якому перебуває світ. Це ж вони довели до сьогоденної ситуації, що ми її назвали – між «трупом» і «привидом». (Газ. «Українські вісті», ч. 39, 11 жовтня 1946 р., Новий Ульм, Західна Німеччина).

Але до І. Багряного, який, власне, і спонукав нас відгукнутися на книжку «Колгосп тварин», ми ще повернемося. А тут продовжимо свою попередню думку.

Дуже важливо, що назване видання супроводжує публікація Бернарда Кріка «Уривки з книжки «Джордж Орвелл. Життя». Це справжня знахідка видавця і невід’ємна частина його інтелектуального продукту. Бернард Крік (1929–2008) – британський економіст і політолог, почесний професор кількох університе-

тів, автор низки книжок з політології, перекладених німецькою, іспанською, італійською та японською мовами. Його праця про Джорджа Орвелла (опублікована 1980 р.) була визнана найкращою книжкою року в галузі публіцистики і документалістики. Зважаючи на цю атестацію, додамо принагідно, може, варто було б у майбутньому видати її для українських читачів у повному обсязі.

Книжку «Колгосп тварин» відкриває «Передмова Джорджа Орвелла до українського видання».

І тут у спантеленого читача одразу ж постає резонне запитання: до якого?

Київське видання «Колгоспу тварин» в Україні, безперечно, перше. Од-

наче книжка Джорджа Орвелла вже виходила українською мовою далеко за межами нашої Вітчизни, в еміграції, і тим виданням, коли хочете знати, опікувався не хто інший, як Іван Багрянний!

Несподіване відкриття? Але так було. І в цьому немає жодного перебільшення чи найменшої натяжки.

Загалом треба сказати, що останнім часом в Україні І. Багряного знають лишень як письменника. Видатного письменника, творця якого було перекладено англійською, німецькою, французькою, голландською мовами. (Тільки англійською – понад мільйон примірників). Їх у нас видають і читають, з біографією автора знайомляться у школах та вищих навчальних закладах. За творами І. Багряного написано й захищено десятки (а може, вже й сотні?) курсових робіт, дисертацій.

А ось про І. Багряного – видатного, прозорливого політика і громадського діяча, взагалі талановитого організатора – в Україні, на превеликий жаль, мовчать або, точніше, замовчують. Прорвати сіру пелену замовчу-

вання не допоміг навіть його ювілей – 110 років з дня народження.

Що зробила до цієї дати, наприклад, наша патріотична (на словах) влада? Та нічогосінько.

Якщо вже на те пішло, цей докір можна закинути й на адресу громадських організацій, товариств, осередків, фондів та всіляких інших утворень. Щось не було помічено тут особливого пієтету до І. Багряного, пошанування, цілеспрямованого руху. Звичайно, завдяки зусиллям земляків письменника організували змістовне мистецьке дійство в Охтирці, представники Фундації його ж імені подбали про зустрічі з читачами в бібліотеках різних міст, провели Всеукраїнський конкурс «Золотий бумеранг» на сторінках тижневика «Слово Просвіти», розлогими, пізнавальними публікаціями відгукнулися газети «Літературна Україна», «День», «Світ-інфо», журнал політології, футурології, економіки, науки та культури «Універсум» тощо.

А де ж наші народні обранці, тобто депутати, і не тільки Верховної Ради, а всіх рівнів, згори донизу?

Взагалі урядовці, провідники, мислителі-державники, одне слово, кадри (ця лексема часто вживана в партійних багрянівських документах та публіцистиці), знають про політика і громадського діяча І. Багряного? Про того, хто з юних літ поставив собі за мету: «Ходи тільки по лінії найбільшого опору – і ти пізнаєш світ». Цьому полум'яному гаслу він не зрадив до кінця свого життя. Взагалі за найтяжчих обставин не зрадив ідеалів, які плекали покоління українців. Та чи багато хто з нинішніх посадовців чув про діяльність І. Багряного? І це при тому, що Фундація його ж імені, яка ось уже понад 40 років плідно працює у США, з першого дня проголошення незалежності України, як невтомний донор, сприяє, допомагає морально й матеріально у станов-

ленні держави, зокрема зміцненню її обороноздатності та відсічі російської агресії. Фундація – благодійна, неприбуткова організація, її грошові надходження складають пожертви українців діаспори, а члени Управи працюють виключно на добровільній основі. І як тут не назвати багатолітнього члена Управи, колишнього інженера, талановитого публіциста Олексія Коновала, котрий ще в юності мав честь знати І. Багряного особисто.

Невже при всіх випробуваннях, які спіткали нас у першій чверті ХХІ століття, досвід Багряного-політика, взагалі Багряного-мислителя й організатора, його неабияка одержимість і вміння завжди бачити в житті, в боротьбі за людину і націю не другорядне, а головне, геть вичерпались і не можуть бути задіяні в нових, скажемо так, турбулентних умовах?

Та ні, не вичерпались.

У чому ж тоді річ? Може, ми перебільшуємо, даремно драматизуючи ситуацію?

Здається, ні. Ось нещодавній лауреат премії імені Івана Багряного, знаний письменник Володимир Базилевський теж поділявся наболілим: «Не проминуло й чотирьох місяців, як громадськість відзначила 110-ту річницю від дня народження Івана Багряного, а переслідує гостре відчуття відокремленості, а точніше – сирітства ювіляра. Ніби він сам по собі, а нинішня українська реальність сама по собі. Так воно і є насправді. Бо між дійсністю і Багряним – тріщина, якщо не розлом. Уроки його на державному рівні не засвоєні. Тому і сирітський у нього вигляд. Україна мародерів і торгашів, імітаторів і фарисеїв – не його, не наша Україна. Сирітство Багряного – наше сирітство» («Літературна Україна», ч. , 2017 р.).

Про те ж саме написав у листі до автора цих рядків учасник конкурсу «Золотий бумеранг» Іван Гулей із села Базар Чортківського району Тернопільської області, зазначивши, однак, що конкурс і є своєрідною спробою подолати це сирітство, збагнути велич духу та актуальність ідей І. Багряного.

Але повернімося до книжки «Колгосп тварин», яка й спонукала нас до цієї розмови.

У післямові «Чому колгосп, а не ферма, або Чому у будинку господаря завжди оселяються свині?» видавець зазначив: «Готуючи видання до друку, я вже передбачав зливу запитань від уважних та допитливих читачів щодо перекладу назви цієї казкової повісті, як визначає її жанр сам автор. Отож

Іван Багрянний

чому саме «Колгосп тварин»... – І далі: «Щоб потамувати цю закономірну цікавість, нам потрібно подумки помандрувати у 1947 рік, коли, власне, і був здійснений перший український переклад казкової повісті «Animal Farm» (...). Ще трохи далі: «Окрім усього, цей переклад був не тільки першим українським, а й взагалі першим перекладом «Animal Farm» іноземною мовою».

Уявляєте, взагалі першим перекладом іноземною мовою. А вже потім, після української, цей твір зажив слави іншими європейськими мовами.

Але нас не відпускає і закономірна цікавість: як же це все-таки було тоді, в далекому 1947-му?

Відповідь на поставлене запитання у післямові до книжки, на жаль, не повна. Просто пунктирна. А її, вичерпної відповіді, потребує сучасний читач. І це тим більше цікаво й повчально, що тут є про що розповісти.

Перед нами – видання: George Orwell «Колгосп тварин». Казка. З англійської мови переклав Іван Чернятинський. Видавництво «Прометей».

Це і є саме те видання, яке згадав київський видавець.

Де ж було видавництво «Прометей»? Та в Західній Німеччині, у Новому Ульмі на Дунаї. Там, де було розташоване й видавництво «Українські вісті» з однойменною газетою. Засновником і головним редактором газети «Українські вісті», як відомо, був І. Багрянний. Цю газету, до речі, називали багрянівською (друзі з пошаною, а вороги – з ненавистю) й тоді, коли І. Багрянний пізніше, через недугу та завантаженість іншою творчою роботою, формально відійшов від її керівництва. А в 1947 році, про який тут ідеться, і видавництво, і газета, й УРДП (Українська революційно-демократична партія, духовним рушієм якої разом з однодумцями Василем Гришком, Григорієм Костюком, Михайлом Воскобійником, Семеном Підгайним та іншими інтелектуалами був якраз І. Багрянний), образно кажучи, набирали обертів, успішно розвиваючись і свої погляди спрямовуючи в майбутнє. Якщо хочете, в незалежну, суверенну Україну, за яку треба було боротися, не шкодуючи ні сил, ні життя. І ніхто з істориків чи дослідників, хоч, може, комусь і хотілося б, нині не зможе заперечити того цілком очевидного факту, що саме Новий Ульм по Другій світовій війні став справжнім центром українського культурного відродження й демократичного визвольного руху.

Тут ми пошлемося на спогад Гри-

горія Костюка «Як творилася УРДП»:

«Серед кількох імен західноєвропейського літературного й суспільно-політичного світу, з якими ми пробували зав'язати контакт, Артур Кестлер, Віктор Серж. Чи не найцікавішим був контакт з відомим англійським письменником і суспільним діячем Джорджем Орвеллом, автором тоді щойно опублікованої політичної сатири «Animal farm» («Тваринна ферма»)).

Зауважте, тоді й назви «Колгосп тварин» як такої ще не було. Ця назва з'явилася дещо пізніше, після того як твір було перекладено українською мовою і підготовлено до видання.

Та одна річ мати бажання перекласти і видати, а зовсім інша – як це зробити практично! В умовах еміграції, чужини. По суті, в тимчасових табірних умовах. Де взяти кошти? Західна Німеччина, в післявоєнних руїнах, сама тільки-но спиналася на ноги.

І що ж, кошти все-таки знайшли. Не вкрадені, не від заокеанських «акул» (як нахабно брехала кремлівська пропаганда), ні. Це були напрацьовані мозолями датки самих же українців. Хоч на позір і небагатих, але міцно згуртованих, змобілізованих до рішучої дії.

Хто їх згуртував? УРДП. А все це означає, що кошти на видання книжки англійського письменника Джорджа Орвелла було виділено... з партійних внесків членів тієї ж УРДП! Так вирішив І. Багрянний з однодумцями. Бо УРДП – партія не олігархів, а простих трудящих, хоч як дивно це звучало в умовах еміграції та буржуазної Західної Європи.

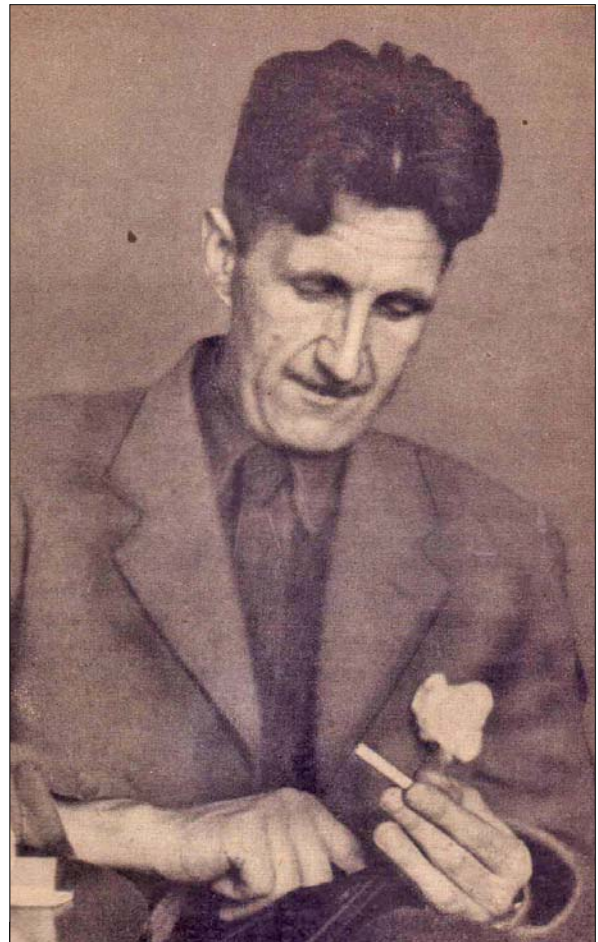
Вчитайтеся в прикінцеві, заключні рядки Програми УРДП (тоді вона мала назву УДРП – Українська демократично-республіканська партія): «Українська держава є розв'язанням насущних життєвих інтересів великого, досі упослідженого українського народу. Під прапором своєї держави український народ не

будуватиме ні «соціалізму», ні «світової комуністичної революції», ні «світової диктатури», а будуватиме свій власний добробут і забезпечуватиме його захист єдиним всенародним творчим поривом розбудувати й зміцнювати свою національну демократичну державу як державу українського трудового народу». Цю програму І. Багрянний власноруч написав ще 1945 року.

Гаразд, підраховали: на видання книжки коштів начебто нашкребли. А чим сплатити гонорар автору? Та й перекладачеві годилося б виділити певну суму. Все-таки колосальна ж праця!

Але перекладач з англійської мови – свій хлопець. Тож якось обійдеться. На ентузіазмі. Не вперше...

У післямові «Чому колгосп, а не ферма?...» щодо перекладу з англійської зазначено: «...здійснив його відомий вчений-візантист, голова Міжнародної асоціації візантистів, почесний голова Української Академії Мистецтв та Наук у США, професор Гарвардського університету Ігор Шевченко. Щоправда, зробив він це під

Джордж Орвелл

псевдонімом Іван Чернятинський».

Прочитавши таке, одразу ж ба-чиш перед собою майже забронзові-лого (а що цілком забезпеченого, си-того, то вже точно) академічного вче-ного. А насправді?

Єдине, що тут відповідає дійс-ності, це прізвище – Ігор Шевченко і його псевдонім – Іван Чернятинський. Все решта – здобутки значно пізні-шого періоду. І про це варто сказати. Бо тих обтяжливих посад і почесних титулів, звань, як зазначено в після-мові, у цієї справді талановиті та бла-городної людини тоді ще не було.

Згодься, що Ігор Шевченко – докторант Лювєнського університету (і все!) звучить набагато скромніше. Та водночас і захоплююче. Бо перед ним, двадцятичотирирічним, тільки-но роз-почався шлях у велику науку. Мабуть же, вистачало і своїх власних клопо-тів. Це ми ведемо до того, щоб у ни-нішніх молодих ентузіастів, патріотів, які в нелегких життєвих умовах – ча-сом з квасом, а порою з водою – теж працюють на благо рідної літератури, культури, не було викривленого уяв-лення про той період, а також і про на-ших попередників. Як кажуть, усьому – свій час.

Але найголовніше, Григорій Кос-тюк у своєму спогаді не забув наго-лосити на такому, вельми присутньому факті, що стосується безпосередньо Ігоря Шевченка, як «наш молодий тоді активний член».

Що це означає? Та, звісно ж, член УРДП.

Ось, шановний читачу, в чому був секрет успіху! «Лише при великій вірі й жертвності творяться великі діла», – писав І. Багрянний. Він це до-водив і своїм власним подвижницьким життям та невсипущою творчою ді-яльністю, запалюючи також інших.

Тут уже дозволимо собі й пожа-ртувати. Але без будь-якої фальшивої нотки. Навпаки, з відчуттям здорового глузду та оптимізму. Виходить, не хто інший, як саме партія надихнула, націлила, спрямувала перекладача на творчий подвиг. Зрештою, так і по-винно бути в людей, перейнятих ве-ликою життєствердною ідеєю слу-жіння рідному народові, а не жаждою захопити владу з тим, щоб якомога більше вкрасти, привласнити, розде-рибанити, водночас найгучніше, як ко-лись більшовики, з перекривленим

ротом, кричати про захист упослід-жених, які все ще вірять і сподіва-ються. На кого? На що?

Далі Григорій Костюк ділиться тим, що на його прохання перекладач, тобто Ігор Шевченко, звернувся до Джорджа Орвелла, щоб той написав передмову до українського видання свого сатиричного твору. І Дж. Орвелл радо погодився. Як не погодитись? Це ж розголос. Перший переклад твору іншою мовою. Для будь-якого автора не тільки слава, а й заробіток...

Та в тім-то й заковика, що водно-час було до автора ще інше, вельми де-лікатне прохання: відмовитись від го-нонару! Знаєте, раді б заплатити, але не маємо чим...

Джордж Орвелл пішов назустріч... Ні, не те слово – посипчував небаг-атим, проте відчайдушним, нескореним українцям: від гоннару від-мовився. У світі капіталізму, тобто визиску, наживи й глибокого інди-відуалізму, здається, нечуваний факт. Крім того, автор – чужинець, якому до наших на-ціональних проблем, на перший по-гляд, зовсім байдуже.

Але ж ні, «раз добром нагріте сер-це» (за Тарасом Шевченком), то воно здатне відгукнутися й зіграти іншого. Оце й є справжній, а не московський (куплений за гроші) інтернаціона-лізм. До того ж неабияку роль відіг-рало й те, що українці виявились пер-шими, хто зацікавився цим твором. А такий присутній факт автору теж тре-ба брати до уваги.

Коли всі організаційні справи було поладжено, Ігор Шевченко взявся за переклад.

Щодо перекладу назви «Animal Farm» ні в кого з учораших рабів СРСР – загального сталінського кол-госпу, не було жодного сумніву. Тіль-ки «Колгосп тварин»! Ані «Ферма тварин», ані «Звіроферма», ані «Тва-ринна ферма» (з наближенням до ан-глійського оригіналу) не могли так точ-но передати суті того, що відбувало-ся під кремлівською зорею на одній шостій частині земної кулі і про що, власне, йшлося в художній формі.

Знову гортаємо примірник пер-шого українського видання книжки «Колгосп тварин», що завдяки спіль-ним зусиллям членів УРДП з'явилася в Новому Ульмі сімдесят років тому. Хіба ж не ювілей? Мабуть, годилося б якось і відзначити в Україні цю

культурну подію. Адже є добрий при-від для широкої розмови в суспільстві. У нас же, здається, понад 350 партій. Чому вони мовчать, не згадують про це жодним словом?..

З любов'ю і ніжністю гортаємо по-жовклу від часу реліквію. Обсягом і розміром вона майже така, як і київ-ська книжка. На форзаці праворуч унизу – друкарська емблема-знак: «Видавництво «Прометей»». І тут же всередині – мініатюрний малюнок, що відтворює боротьбу Людинобога з хижаком-орлом, який символізував тоді і, на жаль, уособлює нині здича-вілу, збожеволілу імпералістичну Ро-сію на чолі з новоявленим загарбни-ком Путіним.

На титульній сторінці внизу вели-кими літерами надруковано так само, як і на фірменному знаку: ВИДАВ-НИЦТВО «ПРОМЕТЕЙ». Якщо конк-ретніше, йдеться про згадувані вже «Українські вісті». І, крім «Прометей», можна було б назвати й інші, дрібні-ші, так би мовити, ситуативніші ви-давництва: «Україна», «На горі», «Іме-ні М. Хвильового» тощо. Як тільки по-ставала нагальна потреба видати якусь книжку, створювали й відповідне (згідно з кошторисом) видавництво: буквально з двох-трьох працівників, а то й з одного.

У «Прометей» 1946 року побачила світ збірка поезій І. Багряного «Золо-тий бумеранг (Рештки загубленого, конфіскованого та знищеного)», а наступного, 1947-го (тоді ж, як і памфлет Дж. Орвелла), – «Тигролови», що стало неабиякою культурною поді-єю. Вслід за цим, 1948-го, в згадан-ому вже видавництві «Україна» вийш-ла комедія-сатира І. Багряного «Гене-рал». Отже, заради загальної справи письменник і громадсько-політичний діяч І. Багрянний, не шкодуючи влас-ного життя, встигав скрізь і всюди.

Тут, у Новому Ульмі, стартували й десятки книжок інших авторів, на той час в Україні суворо заборонених. Спробуємо назвати хоча б деякі з них: Володимир Винниченко «Нова заповідь» (на пропозицію самого І. Багряного); Юрій Горліс-Горський «Аве диктатор!»; Микола Аркас «Сло-во о полку Ігоревім» (переспів); Р. Ерем «Земля Древлянська» (з хроні-ки Волині); Оскар Уальд «Саломея» (в перекладі Богдана Лепкого, за ре-дакцією Ігоря Костецького) та «Балада

**У грудні «Універсуму» виповнюється 25 років.
Журнал дякує Вам за будь-яку фінансову допомогу!**

про Редінгську Тюрму» (в перекладі Тодося Осьмачки); Леонід Полтава «Римські сонети»; Гарсія Лорка «Вибрані» (поезія, проза, драма, зредагував Ігор Костецький); Ісаак Мазепа «Підстави нашого відродження» (в двох книгах); Василь Іванис «Стежками життя» (кілька томів спогадів про драматичні події на Кубані); Ігор Качуровський «Село» (поема); Докія Гуменна «Куркульська вілія» (збірка новел) та багато ін. Не кажемо вже про альманахи, журнали, альбоми, підручники, збірочки для дітей, календарі та суто партійні видання «Наші позиції», «Штурм». При видавництві «Українські вісті» виходила також газета «Освобождение», підтримувана російським патріотом, колишнім членом Державної Думи Григорієм Алексінським, перекладачем роману І. Багряного «Сад Гетсиманський» на французьку мову». Дещо пізніше, за доброю традицією, тут окремою книжечкою було видано й відому «Нобелівську лекцію з літератури» Олександра Солженіцина в перекладі з російської Ігоря Качуровського. Хіба це не повчально для нас, нащадків?

Певна річ, ніхто не має права кинути нам, що ми – карлики. Та все одно стоїмо на плечах своїх попередників. Якби не вони, де були б ми? Тож не започатковуємо, а вже продовжуємо те, чим переймалися вони. Серед наших попередників є справжні велетні. До таких належить І. Багрянний.

Часом з гіркотою запитуєш себе: який ще унікальний факт із жертвового життя і подвижницької діяльності І. Багряного треба навести, щоб наша глухоніма, корумпована влада й очманіле посттоталітарне суспільство на решті отямилися, струснувши з себе все те негідне, що заважає рухатися вперед?..

Перегорнувши титульну сторінку згаданого вище новоульміського видання 1947 року, читаємо:

«ВІД ВИДАВНИЦТВА

Випускаючи друком у видавництві «Прометей» Дж. Орвелла «Колгосп тварин» в авторизованім перекладі на українську мову п. Івана Чернятинського, започатковуємо таким чином цілу серію перекладів на українську мову творів сучасних західно-європейських письменників та публіцистів. У цей спосіб бажаємо спричинитися до нав'язання тісних зв'язків поступового українського світу з сучасними прогресивними суспільно-політичними та культурними західно-європейськими процесами та явищами.

Постать Дж. Орвелла надзвичайно цікава. Належить він до тієї групи інтелектуалів, які визнають потребу боротьби за радикальну перебудову світу на справедливих засадах. Але збагнувши водночас протисоціальну та реакційну суть московського більшовизму, вважають, що боротьба за новий світ означає також передовсім боротьбу проти більшовизму. Бо якщо основні елементи соціалізму це – справедливість та інтернаціональна співпраця вільних народів (інтернаціоналізм), то всі ті елементи більшовизмом заперечуються та ліквіднуються. До цієї групи письменників та діячів належить Arthur Koestler, Ignatio Silone, André Malraux, John Don Passos, James Farrel, Victor Serge та багато інших. Це ціла когорта інтелектуалів різних національностей. Між ними письменники, політики, революціонери. Це ті «бунтарі», проти советського «міту», для яких вихідною точкою є не капітуляція чи культ назадництва, але боротьба за поступ. Між ними багато прихильників нашої справи. Якщо йдеться про Орвелла, то читач зможе сам ствердити з передмови його ідейну спорідненість із наймолодшим прогресивним українством.

«Колгосп тварин» був недавно сенсацією видавничого західно-європейського ринку. Є це твір соціально-політичної сатири. Передаючи його

в руки нашого читача, дякуємо Авторів за його безкорисну згоду на видання «Колгоспу тварин» у видавництві «Прометей», як також п. Іванові Чернятинському за переклад».

Хіба ж не цікаво з історичної ретроспективи ознайомитися з цим коротким, водночас і містким закличним зверненням до тодішніх читачів (а, по суті, й до нас, нинішніх)?

Та, насамкінець, підніmemo завісу ще над одним, на нашу думку, найцікавішим фактом. Хто ж автор дотепної кольорової обкладинки того, першого українського видання? На звороті форзаца зазначено: М. Григоріїв. Але це – в умовах еміграції – так само неминучий псевдонім, як і у випадку з перекладачем.

Насправді ж автор обкладинки – Іван Багрянний! І за свою роботу, як і Джордж Орвелл, він не отримав жодної копійки гонорару. Хіба не варто замислитися над цим?..

Замислитись і уявити, як оприлюднена нами інформація (особливо репродукція художнього титулу роботи І. Багряного, який, маючи відповідний фах, любив оформляти книжки) доповнила, прикрасила й збагатила б справді вартісне, чудове видання.

P.S. Пишемо про це тому, що в цьому ж видавництві Жупанського водночас побачила світ брошура-дослідження Андреа Чалуپی (США) «Орвелл і біженці: Невідома історія «Колгоспу тварин»», де історію першого видання памфлету Дж. Орвелла українською мовою, на превеликий жаль, спотворено. Отже, й заслуги в такій важливій справі, як боротьба з московським більшовизмом, заадресовано зовсім іншому політичному середовищу. Так, зокрема, вигадано й міфічне «невелике» видавництво «Prometheus» у Мюнхені, замість уже згаданого тут «Прометея» в Новому Ульмі на Дунаї. Сподіваємося, тепер щодо цього у читачів не буде жодних сумнівів.

ПЕРЕДПЛАТА НА ЖУРНАЛ «УНІВЕРСУМ» (ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ 2017 РОКУ)

Щоб регулярно отримувати журнал «Універсум», слід переказати через будь-який банк чи надіслати поштовим переказом 84 гривні на поточний рахунок № 2600744144 в ПАТ АКБ «Львів», МФО 325268, ЄДРПОУ 19326603. Одержувач: ТЗОВ «Універсум».

Не забудьте надіслати на адресу редакції («Універсум», п/с 2994, Львів—17, 79017) копію квитанції поштового переказу чи платіжного доручення, чітко вказавши при цьому свою адресу.

«Універсум» в Інтернеті: <http://universum.lviv.ua>, <https://www.facebook.com/universum.lviv>